

การบริหารงานภาครัฐในบริบทของสำนักทะเบียนท้องถิ่น

PUBLIC ADMINISTRATION IN THE CONTEXT OF THE LOCAL REGISTRY

จิตาภา สุตเสนาะ และ ชมภูณูช หุ่นนาค

Jidapha Sudsanoh and Chompoonuch Hunnak

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

E-mail: mix_up999@hotmail.com

บทคัดย่อ

การบริหารองค์กรภาครัฐ ได้รับการบูรณาการโครงสร้างและบริหารกำลังคน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบราชการ ให้มีกำลังคนและสมรรถนะที่เหมาะสมมาปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับทิศทางการปรับปรุงระบบราชการ กฎหมาย กฎ ระเบียบต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในยุคปัจจุบันสังคมไทยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารโดยการให้คุณค่าของการบริหารในฐานะที่เป็นศาสตร์และศิลป์มาประยุกต์ใช้ในการนำเอา คน และ ทรัพยากรภายในองค์กร มารวมกันแล้วอำนวยความสะดวกให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ

สำนักทะเบียนท้องถิ่นในฐานะที่เป็นหน่วยงานในสังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนทางด้านงานทะเบียนราษฎร จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่ออำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบต่อประชาชนไม่เพียงแต่เฉพาะการบริการเท่านั้น เนื่องจากงานทะเบียนราษฎรเป็นงานด้านการบริการประชาชนอย่างใกล้ชิดโดยตรง เอกสารทางทะเบียนราษฎรเป็นเอกสารทางกฎหมายเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการก่อให้เกิดประโยชน์ในการรักษาสิทธิ และหน้าที่ของประชาชนที่พึงได้ รูปแบบการพัฒนาการบริหารงานทะเบียนราษฎร จึงจำเป็นต้องครอบคลุมในกระบวนการบริหารทั้งหมด เริ่มตั้งแต่การวางแผน การจัดการองค์กร การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม ซึ่งกำหนดบนขอบข่ายในเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งานทะเบียนราษฎรในบทบาทหน้าที่ของสำนักทะเบียนท้องถิ่น โดยอยู่บนบรรทัดฐานของจรรยาบรรณของผู้บริหารงานทะเบียน และผู้ปฏิบัติงานทะเบียน พึงสำนึกในหน้าที่ของการเป็นผู้ให้บริการโดยการยินดีที่จะถ่ายทอดข้อมูลที่เป็นระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานทะเบียนราษฎร

คำสำคัญ: การบริหารองค์กรภาครัฐ, สำนักทะเบียนท้องถิ่น

Abstract

Government organization management has been integrated with the structure and management of manpower to increase the efficiency of the government system to have appropriate manpower and competency to work in accordance with the direction of improving the bureaucracy, laws, regulations, economic, social and environmental in modern times. Thai society places importance on management by providing the value of management as a science and art in applying people and resources within the organization. Come together and facilitate the objectives.

Local registration office as an agency under the jurisdiction of the local government organization which provides public services to people in civil registration therefore need to focus on the authority and responsibility to the people, not only the service because the civil registration work is directly related to public service Civil registration documents are legal documents for use as evidence for the benefit of maintaining rights. And the duties of the people that should be

Form for development of civil registration administration therefore needs to be covered in the entire management process starting from planning Organization management, order, coordination and control which

defines the scope of content related to the local government organization Civil registration work in the role of the local registration office which is based on the norms of the code of conduct of the registrar and registration workers should be aware of the duty of being a service provider by willing to convey the orderly information Rules relating to civil registration.

Keywords: Government Organization Administration, Local Registration Office

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยทางการปกครองที่เกิดขึ้นจากการกระจายอำนาจการปกครองที่รัฐ ได้สละอำนาจหรือมอบอำนาจการตัดสินใจในทางการปกครอง และการบริหารของส่วนกลางให้แก่องค์กรอื่นอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้ มีการประกาศหลักและแนวทางการมอบอำนาจนั้นไว้เป็นกฎหมาย หรือโดยนโยบายที่สำคัญของประเทศและองค์กรที่สามารถรับมอบอำนาจจากรัฐบาลกลาง มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจ สามารถมีทรัพย์สิน มีงบประมาณ มีอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน รวมทั้งมีบุคลากร รวมจนถึงผู้บริหารและสภาที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน โดยทำหน้าที่ให้บริการประชาชนภายในอาณาบริเวณหนึ่ง ๆ ที่มีความชัดเจนแน่นอน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยสนองตอบต่อความต้องการและปัญหาของชุมชนภายในท้องถิ่น และเป็นหน่วยทางการปกครองจำนวนเล็ก ๆ ที่มีมากมายกระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยพื้นที่เหล่านั้นย่อมมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะทางกายภาพ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทำ

งานทะเบียนราษฎร เป็นงานด้านการบริการประชาชนอย่างใกล้ชิด โดยการพบปะ พูดคุย สอบถามกับประชาชนโดยตรง ในด้านการรับแจ้งการเกิด การตาย การย้ายที่อยู่ การเพิ่ม การจำหน่ายชื่อ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารทางทะเบียนราษฎร การขอเลขหมายประจำบ้าน การรื้อถอนบ้าน การคัดและรับรองรายการทะเบียนราษฎร จะเห็นได้ว่างานทะเบียนราษฎร เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการบันทึกรายการข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนให้เป็นไปตามข้อเท็จจริงอย่างเป็นระบบ เอกสารทางทะเบียนราษฎรเป็นเอกสารทางกฎหมายเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการก่อให้เกิดประโยชน์ในการรักษาสีทธิ และหน้าที่ของประชาชนที่พึงได้ ทั้งบุคคลสัญชาติไทยและบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย โดยอาจจะสรุปความสำคัญในด้านต่าง ๆ

จากบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และงานทะเบียนราษฎร กลายเป็นสำนักทะเบียนท้องถิ่น เกิดขึ้นเพื่อการรองรับการให้บริการประชาชนในด้านงานทะเบียนราษฎร ในพื้นที่เขตรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการรักษามาตรฐานการให้บริการ การพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎร ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งจะส่งผลให้สามารถบรรลุผลการให้บริการที่เป็นเลิศในระดับที่น่าพอใจ เกิดประสิทธิผลสูงสุด

การบริหารขององค์กรภาครัฐ

ชมภูนุช พูนนาค (2559, หน้า 31-40) ได้อธิบายแนวคิดรัฐประศาสนศาสตร์ในยุคดั้งเดิม ซึ่งเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานภาครัฐ ที่มีค่านิยมทางการบริหารในองค์กรสาธารณะตามหลัก 3E's คือ ประสิทธิภาพ (Efficiency) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ประหยัด (Economy) และความมีเหตุผล สามารถสรุปหลักเกี่ยวกับหน้าที่กระบวนการบริหารไว้ 5 ประการ หรือที่เรียกชื่อย่อ ๆ ว่า POCCC มาจากหน้าที่แต่ละด้านดังนี้

1) P = Plan (การวางแผนงาน) หมายถึง การมองภาพในอนาคต การวางแผนทางการดำเนินงานไว้ล่วงหน้า เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

2) O = Organize (การจัดองค์การ) หมายถึง การจัดโครงสร้างขององค์การ ทั้งการกำหนดตำแหน่ง หน้าที่ความรับผิดชอบ ตลอดจนสายการบังคับบัญชาไว้อย่างชัดเจน อันจะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

3) C = Command (การสั่งการ) หมายถึง การที่ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชากำหนดภารกิจกิจกรรมต่าง ๆ และให้ผู้บังคับบัญชานำไปปฏิบัติ โดยผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี รวมทั้งเข้าใจคนของตน ตลอดจนเข้าใจในข้อตกลงร่วมกันระหว่างการทำงานของคนงานและองค์การ

4) C = Coordinate (การประสานงาน) หมายถึง การประสานภายในองค์การ เชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้ และกำกับให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน และบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

5) C = Control (การควบคุม) หมายถึง การที่ผู้บังคับบัญชาตรวจสอบ กำกับ ควบคุมการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปตามนโยบาย และการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายหลักการบริหารทั้ง 5 ข้างต้น

Fayol มองว่าเป็นหลักการบริหารสากล และยังนำเสนอหลักการบริหารอีก 14 ข้อที่ทำให้จำกััดความว่าเป็น “หลักการทั่วไป” ประกอบด้วย

1) การแบ่งงานกันทำ (Division of Work) เน้นการแบ่งงานกันทำตามความถนัด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานในองค์การ

2) อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority & Responsibility) โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งให้มีปริมาณพอเหมาะที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงาน

3) เอกภาพในการสั่งการ (Unity of Command) กล่าวคือ ผู้ปฏิบัติงานในองค์การต้องรับคำสั่ง หรือการมอบหมายงานจากผู้บังคับบัญชาคนเดียว

4) เอกภาพในการอำนวยการ (Unity of Direction) การมีวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายองค์การที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีแผนการดำเนินงาน รวมถึงมีผู้บังคับบัญชาอำนวยการเพียงคนเดียว

5) การรวมอำนาจ (Centralization of Authority) ให้ความสำคัญกับการรวมอำนาจในการตัดสินใจ

6) สายการบังคับบัญชา (Scalar Chain or Hierarchy) เป็นไปในลักษณะแบบบนลงล่าง ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงขององค์การไปยังบุคลากรระดับล่าง หรือผู้ปฏิบัติงาน

7) วินัย (Discipline) ระเบียบวินัยในการดำเนินงาน และระเบียบที่ใช้ในการบังคับบัญชา

8) ระเบียบข้อบังคับ (Order) ระเบียบข้อบังคับ หรือความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยส่วนสำคัญพิจารณาจากบุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานมีเพียงพออยู่ในสถานที่และเวลาที่เหมาะสม

9) เน้นผลประโยชน์ขององค์การ (Organization Advantage) กล่าวคือ เราต้องให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์ขององค์การมากกว่าผลประโยชน์ของบุคลากร

10) เน้นความเสมอภาค (Equity of Tenure) การที่ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน มีเมตตา และยุติธรรม

11) ความมั่นคง (Stability of Tenure of Personnel) การที่บุคลากรมีความรู้ความสามารถและปริมาณที่เพียงพอกับความ ต้องการ มีการวางแผนกำลังคนอย่างรัดกุม สามารถจัดหาคนใหม่มาแทนคนเก่าได้ทันเวลา

12) องค์การต้องสนับสนุนการสร้างสรรค์ของบุคลากร (Organization must Support Personnel Creation) บุคลากรในองค์การต้องได้รับการเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนางานต่าง ๆ

13) ความร่วมแรงร่วมใจ (Esprit de corps) การร่วมแรงร่วมใจของบุคลากรในการปฏิบัติงานในองค์การ

14) การจ่ายค่าตอบแทนที่พึงพอใจ (Compensation Satisfaction) การจ่ายค่าตอบแทนที่ น่าพึงพอใจ มีความยุติธรรมแก่พนักงาน

จากหลักการบริหารองค์การภาครัฐของ Fayol สามารถสรุปได้ว่า กระบวนการการบริหารเป็นสิ่งสำคัญอันประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม โดยเน้นที่เอกภาพในการสั่งการจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การอย่างเป็นทางการ ในขณะที่เดียวกันการสั่งการจะต้องไม่เป็นการรบกวนสิทธิของผู้อื่น การบริหารในฐานะของการเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากอดีตสู่ปัจจุบัน

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นระบบการปกครองที่ยอมรับกันว่าเป็นพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จากการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ เรื่องการปกครองระดับท้องถิ่น โดยการตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นผลให้เกิด ประสิทธิภาพที่มีความสามารถจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองในระดับชาติในโอกาสต่อไป ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาลในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่จะต้องสนับสนุนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานของท้องถิ่น โดยถือว่าเป็นรากฐานที่ก่อให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับชาติเพราะการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น การกระจายอำนาจของรัฐบาลและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้ศักยภาพของตนเองสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน โดยการ ปฏิบัติงานร่วมกันภายใต้การควบคุมของรัฐบาลหากการปกครองท้องถิ่นมีความมั่นคงและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะสร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่ประเทศชาติและประชาชนได้ การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากรัฐ กระจายอำนาจการปกครองบางส่วนออกให้ท้องถิ่นดำเนินการกิจการบางอย่าง เพื่อประโยชน์ในการบริหารท้องถิ่นด้วยตนเอง การปกครองท้องถิ่นจึงมิใช่การปกครองโดยอิสระอย่างสิ้นเชิงหรือมิใช่การปกครองที่เกิดจากสิทธิของชุมชนของท้องถิ่นแต่เป็นผลเกิดจากรัฐคือรัฐเป็นผู้ให้กำเนิดการปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐย่อมสามารถควบคุมการปกครองท้องถิ่นได้ ความเป็นอิสระของแต่ละท้องถิ่นหรือการปลอดจากการควบคุมของรัฐจะมีมาน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปฏิบัติที่แตกต่างกันไปภายในรัฐแต่ละรัฐ

ความเป็นมาหรือพัฒนาการปกครองท้องถิ่นของไทย สามารถจัดลำดับขั้นตอน ซึ่งเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่สมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) มาจนถึงปัจจุบัน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ความรู้ทางการปกครองท้องถิ่น, 2541, หน้า 7-8) ในปี พ.ศ. 2440 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ทรงมีพระราชดำริให้ทดลองจัดตั้งหน่วยการปกครองรูปแบบใหม่ในระดับท้องถิ่น เรียกว่า “สุขาภิบาลกรุงเทพ” การจัดตั้งในครั้งนั้นเกิดขึ้นจากรัชกาลที่ 5 ได้เสด็จประพาสยุโรปและประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นเมืองขึ้นของอังกฤษหลายครั้ง และได้ทรงทอดพระเนตรบทบาทของหน่วยงานท้องถิ่นในการดูแลท้องถิ่นของตนเอง มีหน้าที่สำคัญ คือ การรักษาความสะอาดในชุมชนการบูรณะและการจัดสร้างสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในชุมชนของตน เช่น ถนน ไฟฟ้าในเส้นทางสวนสาธารณะ สนามกีฬา ฯลฯ สุขาภิบาลกรุงเทพ มีลักษณะเป็นการปกครองท้องถิ่นโดยข้าราชการประจำ (Local Government by Government Official) ในปี พ.ศ. 2448 มีการจัดตั้งสุขาภิบาลท่าฉลอม เมืองสมุทรสาคร ในปี พ.ศ. 2451 มีการจัดตั้งสุขาภิบาลในหัวเมืองต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยมีกรรมการเป็นข้าราชการประจำ และได้กำหนดพระราชบัญญัติสุขาภิบาลขึ้น โดยแบ่งสุขาภิบาลเป็น 2 ประเภท คือ สุขาภิบาลเมืองประกอบด้วย กรรมการ 11 คน และสุขาภิบาลตำบล มีกรรมการ 5 คน ทำงานโดยองค์กรชุดเดียว คือ คณะกรรมการสุขาภิบาล ซึ่งทำหน้าที่ทั้งด้านนิติบัญญัติและบริหาร โดยกรรมการทั้งหมดล้วนเป็นข้าราชการส่วนภูมิภาค ในปี พ.ศ. 2453-2468 สมัยรัชกาลที่ 6 ทรงทดลองจัดตั้งสภาประชาธิปไตยในระดับชาติ เรียกว่า “ดุสิตธานี” และตั้งขบวนการลูกเสือ แม้ว่าสุขาภิบาลจะไม่ถูกยกเลิกแต่เมื่อไม่ได้รับการส่งเสริม ทำให้จำนวนสุขาภิบาล คือ 55 แห่งทั่วประเทศไม่เพิ่มขึ้น และไม่มีการดำเนินการใด ๆ เพื่อปรับปรุงหรือจัดตั้งการปกครองท้องถิ่นแบบอื่น ๆ ในปี พ.ศ. 2448 รัชกาลที่ 7 ทรงจัดตั้งคณะกรรมการขึ้น เพื่อทำการศึกษาบทเรียนจากต่างประเทศ เรียกว่า คณะกรรมการจัดการประชาธิปไตย นำโดยที่ปรึกษาชาวต่างประเทศชื่อ Richard D. Craig ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการจัดตั้งเทศบาลขึ้น ในปี พ.ศ. 2473 ได้มีการร่างพระราชบัญญัติเทศบาล โดยการศึกษาพิจารณาในสภาเสนาบดี เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2473 สภาเสนาบดีเห็นชอบในหลักการ และให้กรมร่างกฎหมายพิจารณาหลักการ ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ปีเดียวกัน แต่ก็ยังไม่มีการนำออกมาบังคับใช้เป็นกฎหมายจนเกิดเหตุการณ์ 24 มิถุนายน 2475 สาเหตุที่รัชกาลที่ 7 ทรงเตรียมจัดตั้งเทศบาล เนื่องจากทรงเล็งเห็นว่าประชาชนชาวไทย ควรจะได้เรียนรู้การควบคุมกิจการท้องถิ่นด้วยตนเอง ก่อนที่พวกเขาจะควบคุมกิจการของรัฐสภาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ในปี พ.ศ. 2448 รัชกาลที่ 7 ทรงพระราชทานสัมภาษณ์แก่นางหนังสือพิมพ์ต่างประเทศว่า “ข้าพเจ้าเชื่อว่าประชาชนควรจะมีส่วนร่วมในกิจการของท้องถิ่น.... ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการผิดพลาด ถ้าเราจะไม่มีการปกครองระบอบรัฐสภาก่อนที่จะมีประชาชนจะมีโอกาสเรียนรู้และมีประสบการณ์อย่างดี เกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้งในกิจการปกครองท้องถิ่น” ในปี พ.ศ. 2448 รัฐบาลโดยคณะราษฎร มีนโยบายที่จะกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นด้วยการสถาปนาหน่วยการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น ตามรูปแบบในประเทศตะวันตกรัฐบาลได้ผ่านพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล 3 แบบ คือ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล มีการเริ่มต้นที่การยกฐานะสุขาภิบาล 35 แห่ง ที่มีอยู่ขึ้นเป็นเทศบาลแล้วจัดตั้งเพิ่มเติม รัฐบาลของคณะราษฎรมุ่งหมายที่จะพัฒนาการปกครองท้องถิ่นเพียงรูปแบบเดียว คือ เทศบาล ขณะนั้นมีตำบลทั่ว

ประเทศ จำนวน 4,800 ตำบล รัฐบาลหวังที่จะยกฐานะให้เป็นเทศบาลในทุกตำบล เทศบาล ตามกฎหมายในปี 2476 แบ่งออกเป็น 2 องค์การ คือ 1. สภาเทศบาลและคณะเทศมนตรี มีหน้าที่นิติบัญญัติ 2. สมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) มาจากการเลือกตั้งของประชาชน มีการแบ่งจำนวนสมาชิกสภาตามรูปแบบของเทศบาล คือ เทศบาลนครมีสมาชิก 24 คน เทศบาลเมืองมีสมาชิก 18 คน และเทศบาลตำบลมีสมาชิก 12 คน ส่วนคณะเทศมนตรีทำหน้าที่ด้านบริหาร ประกอบด้วยสมาชิกที่แต่งตั้งมาจากสมาชิกเทศบาล เทศบาลนครมีนายกเทศมนตรี 1 คน เทศมนตรี 4 คน ส่วนเทศบาลเมืองและเทศบาลตำบล มีนายกเทศมนตรี 1 คน และเทศมนตรี 2 คน ทั้งสภาเทศบาลและคณะรัฐมนตรีมีวาระ 5 เทศบาลอันดับที่ 117 ได้รับการจัดตั้ง ในปี พ.ศ. 2488 หลังจากนั้นก็ไม่มีการก่อตั้งเทศบาลขึ้นอีก ด้วยเหตุเพราะงบประมาณมีอย่างจำกัด อำนาจและการปกครองท้องถิ่นระบบเทศบาลไม่เหมาะสมกับสังคม ที่ประชาชนขาดความรู้และความสนใจในเรื่องการปกครองท้องถิ่น ในปี พ.ศ. 2495 จอมพล ป.พิบูลสงครามเดินทางไปดูงานในต่างประเทศและมองเห็นบทบาทของการปกครองท้องถิ่นในประเทศว่ามีหน่วยการปกครองท้องถิ่นน้อยเกินไป และจำกัดอยู่แต่ในเขตชุมชนเมือง จึงสมควรที่จะสถาปนาการปกครองท้องถิ่นในเขตนอกเมือง จึงตัดสินใจนำการปกครองท้องถิ่นรูปแบบสุขาภิบาลมาใช้อีกครั้ง โดยมีความหวังว่าการจัดตั้งสุขาภิบาลจะเป็นตัวเร่งในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อยกฐานะท้องถิ่นที่เจริญให้พัฒนาเป็นเทศบาลมากขึ้น จึงมีการจัดตั้งสุขาภิบาลอีกครั้ง โดย พ.ร.บ. สุขาภิบาล พ.ศ. 2495 มีการกำหนดหลักเกณฑ์ของท้องถิ่นที่จะเป็นสุขาภิบาล ดังนี้ คือ เป็นที่ตั้งของที่ทำการอำเภอหรือกิ่งอำเภอให้จัดตั้งเป็นสุขาภิบาล และในชุมชนที่มีตลาดการค้าอย่างน้อย 100 ห้อง มีราษฎรอย่างน้อย 1,500 คน และพื้นที่ของเขตสุขาภิบาลควรมีขนาด 1 ถึง 4 ตารางกิโลเมตร ส่วนกรรมการบริหารสุขาภิบาลประกอบด้วย คือกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการโดยการแต่งตั้ง และกรรมการที่มาจากประชาชนเลือกตั้ง ให้นายอำเภอในท้องถิ่น เป็นประธานคณะกรรมการสุขาภิบาล และปลัดอำเภอคนหนึ่งเป็นปลัดสุขาภิบาล ในปี พ.ศ. 2498 สมัยรัฐบาลจอมพล ป. มีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด จัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ดำเนินการปกครองท้องถิ่นนอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล โดยรัฐบาลแต่งตั้งข้าราชการประจำไปควบคุมดูแลการปกครองท้องถิ่นในระดับจังหวัด ประกอบด้วย สภาจังหวัด ทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ กำหนดนโยบายการบริหารและควบคุมฝ่ายบริหาร สภาจังหวัดเป็นสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน เรียกว่า สมาชิกสภาจังหวัด (สจ.) สภาจังหวัดมีจำนวนสมาชิกระหว่าง 18-36 คน ขึ้นอยู่กับจำนวนราษฎรในจังหวัดและมีนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในวาระ 5 ปี ส่วนฝ่ายบริหาร คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด และปลัดจังหวัดและข้าราชการประจำ ในปี พ.ศ. 2499 สมัยรัฐบาลจอมพล ป. มีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล กำหนดให้ตำบลมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่น โดยมีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีรายได้รายจ่ายของตนเองและสามารถดำเนินกิจการส่วนตำบลได้อย่างอิสระ มีการแต่งตั้งคนของรัฐส่วนภูมิภาค ได้แก่ กำนันและผู้ใหญ่บ้านเข้าไปควบคุมดูแลการบริหาร อบต. แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ สภาตำบลประกอบด้วยกำนันและผู้ใหญ่บ้านเป็นสมาชิกสภาตำบลโดยตำแหน่ง มีสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 คน สภาตำบลทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ และคณะกรรมการตำบลให้กำนันในตำบลนั้นเป็นประธานโดยตำแหน่ง และยังมีแพทย์ประจำตำบลและผู้ใหญ่บ้านเป็นกรรมการ ครูและผู้ทรงคุณวุฒิที่นายอำเภอแต่งตั้งไม่เกิน 5 คน มีวาระ 5 ปี ในปี พ.ศ. 2509 สมัยรัฐบาลจอมพล ถนอม กิตติขจร มีการปรับปรุงองค์การบริหารส่วนตำบลใหม่ โดยยกเลิกองค์การปกครองท้องถิ่นในระดับตำบลด้วยการยุบเลิก อบต. และจัดตั้งคณะกรรมการสภาตำบลขึ้นแทน คณะกรรมการประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่ง คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล กรรมการจากการแต่งตั้ง คือ ครู ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้ง และกรรมการจากการเลือกตั้ง คือ ราษฎรจากหมู่บ้านละ 1 คน ความแตกต่างที่สำคัญระหว่างคณะกรรมการสภาตำบล กับ อบต. คือ สภาตำบล ไม่มีฐานะนิติบุคคลอีกต่อไป แต่เป็นองค์กรที่ดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมายและเห็นชอบโครงการพัฒนาตำบล คณะกรรมการสภาตำบลจึงกลายเป็นรูปลักษณะหนึ่งของการบริหารงานส่วนภูมิภาค ในปี พ.ศ. 2515 มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 รวมเทศบาลกรุงเทพกับเทศบาลกรุงเทพมหานคร และองค์การปกครองท้องถิ่นอื่น ๆ เข้าด้วยกันกลายเป็น “กรุงเทพมหานคร” โดยผู้ว่าราชการจังหวัด มาจากการแต่งตั้งในระยะเริ่มต้น โดยมีสภากรุงเทพมหานคร ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ สมาชิกมาจากการเลือกตั้งเขตละ 1 คน และฝ่ายบริหาร คือผู้ว่ากรุงเทพมหานคร มีวาระ 4 ปี ในปี พ.ศ. 2521 มีการตราพระราชบัญญัติเมืองพัทยา กำหนดให้เมืองพัทยา มีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นองค์การปกครองท้องถิ่นรูปแบบใหม่ที่มาจากระบบผู้จัดการเมืองในประเทศสหรัฐอเมริกา การบริหารเมืองพัทยาแบ่งเป็น 2 องค์การ คือ สภาเมืองพัทยาและฝ่ายบริหารสภาเมืองพัทยา มีสมาชิก 2 ประเภท คือ ประเภทเลือกตั้งจากประชาชน 9 คน และ

ประเภทที่มีจากการแต่งตั้ง 8 คน ประธานสภาเมืองพญาเรียกว่า “นายกเมืองพญา” จากการเลือกตั้งของสมาชิกสภา และฝ่ายบริหาร คือ ปลัดเมืองพญา มาจากการแต่งตั้งโดยสภาเมืองพญา ในปี พ.ศ. 2528 มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด กรุงเทพมหานครจากประชาชนเป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2535-2539 มีพรรคการเมือง 5 พรรค ได้นำเสนอโยบายหาเสียงว่าจะกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น และมีพรรคการเมือง 4 พรรค ที่เสนอโยบายเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด นับได้ว่าสังคมไทยได้เกิดการตื่นตัวในนโยบายการปรับปรุงการปกครองท้องถิ่นอย่างไม่เคยมีมาก่อน และเพื่อเป็นการลดการเรียกร้องให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการและกระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการสำคัญ 5 ประการ คือ

- 1) พิจารณาปรับปรุง อบจ. ด้วยการให้นายกอบจ. มาจาก สจ. ไม่ใช่ผู้ว่าฯ เป็นนายก อบจ.
- 2) กระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งสตรีเป็นปลัดอำเภอ ตั้งแต่ปลายปี 2536 หลังจากที่ข้าราชการสูงของกระทรวงนี้ได้คัดค้านมาตลอด
- 3) กระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งสตรีเป็นผู้ว่าฯ คนแรกในเดือนมกราคม 2537
- 4) รัฐบาลเสนอร่าง พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในเดือนพฤศจิกายน 2537 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2538 เป็นต้นไป

5) กระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งสตรีเป็นนายอำเภอคนแรกในเดือนมกราคม 2539

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ปี 2537 มีสาระสำคัญ คือ มีการแบ่งตำบลเป็น 2 ประเภท คือ 1. สภาตำบลที่มีอยู่ในทุกตำบล ประกอบด้วยสมาชิกคือ กำนันและผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งหมู่บ้านละ 1 คน มีเลขาการ คือ ข้าราชการที่ทำงานในตำบลโดยการแต่งตั้งของนายอำเภอ 2. สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 1.5 ล้านบาท จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ประเภทนี้มีการแบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ เรียกว่า สภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการประกอบด้วย กำนันและผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งหมู่บ้านละ 2 คน ฝ่ายบริหาร เรียกว่า คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ไม่เกิน 2 คน และสมาชิกสภา ไม่เกิน 4 คน ผลของการออก พ.ร.บ. ดังกล่าวทำให้ตำบลทั่วประเทศมีองค์การบริหารส่วนตำบล ในเดือนมีนาคม 2538 รวม 617 แห่ง และในปัจจุบัน มีทั้งหมด 6,396 แห่ง ในปี พ.ศ. 2540 มีการตรา พ.ร.บ. องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์การบริหารส่วนจังหวัด อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นระดับจังหวัดที่มีความสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจมากที่สุด เพราะประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2541-2542 มีการเปลี่ยนแปลงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

- 1) มีการยกเลิก พ.ร.บ. สุขาภิบาล พ.ศ. 2495 โดยมีสาระให้ยกฐานะสุขาภิบาลทั้งหมดจำนวน 981 แห่ง ขึ้นเป็นเทศบาลตำบล
- 2) มีการออก พ.ร.บ. เปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ในวันที่ 25 พฤษภาคม 2542
- 3) มีการแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 โดยการปรับโครงสร้างสมาชิกสภาอบต. ให้มาจากการเลือกตั้งทั้งหมด และคณะกรรมการมาจากความเห็นชอบของสภา อบต.
- 4) มีการแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 โดยการเพิ่มอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 5) มีการแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2496 และมีการออก พ.ร.บ. เทศบาล (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้วันที่ 11 มีนาคม 2542 และ พ.ร.บ. เทศบาล (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2543 เทศบาลเมืองและเทศบาลนคร มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงหลังจากครบวาระของสมาชิกสภาเทศบาล
- 6) มีการออก พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการเมืองพญา พ.ศ. 2542 โดยให้สมาชิกสภาเมืองพญามาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนและให้นายกเมืองพญาซึ่งมาจากการเลือกตั้ง ในปี พ.ศ. 2543

กฎหมายที่กำหนดทิศทางขององค์กรปกครองท้องถิ่น ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีดังนี้

- 1) พ.ร.บ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้วันที่ 18 พฤศจิกายน 2542
- 2) พ.ร.บ.ระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2542
- 3) พ.ร.บ.ว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ 27 ตุลาคม 2543
- 4) พ.ร.บ.ว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้วันที่ 27 ตุลาคม 2542

ในปี พ.ศ. 2545 มีการออกพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ในปี พ.ศ. 2546 มีการแก้ไขพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 พฤศจิกายน 2546 และมีการแก้ไขพระราชบัญญัติตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 23 ธันวาคม 2546 สาระสำคัญของการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายทั้ง 3 ฉบับ เป็นการกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนในแต่ละท้องถิ่น

จากความเป็นมาข้างต้น ภาครัฐได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นชัดเจนมากขึ้นเรื่อย ๆ อาจเป็นเพราะสภาพสังคมในแต่ละยุคสมัยมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การปรับเปลี่ยนบริบทของการปกครองของประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องประยุกต์แนวทางการดำเนินงาน หรือมอบอำนาจจากส่วนรัฐบาลส่วนกลางให้ประชาชนปกครองตนเองเพื่อความเจริญให้แก่ชุมชนของตน

ความสำคัญและการพัฒนาของงานทะเบียนราษฎร

งานทะเบียนราษฎรนับว่าเป็นงานที่สำคัญ ซึ่งส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศโดยภาพรวมในทุก ๆ ด้าน เนื่องจากเอกสารทางงานทะเบียนราษฎร จัดทำขึ้นเป็นเอกสารหลักฐานทางกฎหมาย (Legal document) เพื่อประโยชน์ในการศึกษาสิทธิและหน้าที่ของราษฎรซึ่งต้องเก็บรักษาไว้ตลอดไป อีกทั้งยังเป็นข้อมูลทางสถิติ (Statistics data) เอกสารการทะเบียนราษฎรเป็นการบันทึกข้อมูลทางสถิติต่าง ๆ เพื่อประมวลผลวิเคราะห์วิจัยและนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ (กฤษฎา บุญราช และคณะ, 2557, หน้า 1) งานทะเบียนของประเทศไทย มีการวางระบบและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เริ่มต้นตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยจัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเกณฑ์ทหาร รวมถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติสำหรับราษฎรในพระราชอาณาจักร ร.ศ. 118 ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ ให้จัดทำบัญชีสำมะโนครัว บัญชีคนเกิดและคนตาย ทำบัญชีคนเข้าและคนออก เพื่อให้ทราบความแน่นอนของจำนวนคนว่าอยู่แห่งใดเท่าใด การพัฒนาระบบงานทะเบียนราษฎร ได้มีการนำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาเพื่อใช้ในการจัดเก็บข้อมูลงานทะเบียนราษฎรที่อยู่ในความรับผิดชอบด้วยการจัดทำ “โครงการจัดทำเลขประชาชน” ขึ้นในปีพ.ศ. 2525 โดยใช้หลักการจัดตั้งคลังข้อมูลเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎรซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมการปกครองซึ่งเรียกว่า “ฐานข้อมูลทะเบียนกลาง” พร้อมทั้งจัดตั้งระบบมาตรฐานกลางในการให้เลขประจำตัวประชาชนทั่วประเทศ นั่นคือ เลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก และดำเนินการให้เลขประจำตัวประชาชน 13 หลักในทะเบียนบ้าน จนแล้วเสร็จทั่วทั้งประเทศในปี พ.ศ. 2528 และจัดสร้างเป็นฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรจนครบทุกหลังเมื่อปี พ.ศ. 2531 และกรมการปกครองได้ทำการเปิดให้บริการเชื่อมโยงใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทะเบียนกลางให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นมา กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดยุทธศาสตร์ 10 ปี ด้านงานทะเบียนราษฎร ไว้ว่า “ในอนาคตจะเป็นองค์กรที่มีความทันสมัยด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมในด้านการบริการทางทะเบียนราษฎร มีการสร้างฐานข้อมูลการทะเบียนและระบบการพิสูจน์ยืนยันตัวบุคคลเพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชนซึ่งทำงานร่วมกับระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) ที่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยกำลังพัฒนาขึ้นในปัจจุบัน เช่น ระบบแผนที่ที่ดินของกรมที่ดิน เป็นต้น ประชาชนมีทางเลือกในการขอรับบริการงานทะเบียนราษฎรได้ในหลากหลายช่องและทางหลากหลายรูปแบบ จากหน่วยการ

ให้บริการของกระทรวงมหาดไทย ระบบการพิสูจน์ยืนยันตัวบุคคล จะเป็นเสมือนตัวเชื่อมในการดำเนินการตามกรอบภารกิจของ กระทรวงมหาดไทย อาทิเช่น การควบคุมและการตรวจสอบการเคลื่อนย้ายของประชากรในทุกกลุ่มที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถตรวจพิสูจน์ยืนยันบุคคลทันที ณ จุดที่ต้องการ การควบคุม และติดตามการกระทำอาชญากรรม การตรวจสอบและช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ จัดสวัสดิการให้กับประชาชนได้ตรงกับ ทุกกลุ่มเป้าหมาย มีการตรวจสอบการถือครองทรัพย์สิน ที่ดิน อสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น รวมทั้งการขอรับบริการจากหน่วยงาน ภาครัฐและเอกชนอื่น ๆ” (กฤษฎา บุญราช และคณะ, 2557, หน้า 1)

จากความสำคัญของงานทะเบียนซึ่งเป็นฐานข้อมูลของบุคคล ชุมชน ท้องที่ และเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ การปฏิบัติงานทะเบียนจึงเป็นการปฏิบัติงานที่ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้และความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในหน้าที่ของงานที่จะส่งผล กระทั่งต่อสิทธิหน้าที่ของประชาชนความสงบเรียบร้อย ของสังคมความมั่นคงและปลอดภัยของประเทศเพื่อเป็นการกำหนด แนวทางให้ข้าราชการ และผู้ปฏิบัติงานทะเบียนปฏิบัติงานอย่างมีมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม และเพื่อให้มีการปลูก จิตสำนึกข้าราชการ และผู้ปฏิบัติงานทะเบียนให้มีจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีทัศนคติและค่านิยมในคุณค่าใหม่ของข้าราชการและ ผู้ปฏิบัติงานของรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รักษามาตรฐานแห่งความดี ดำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีเกียรติคุณ ความ เลื่อมใสศรัทธา ได้ทราบผลสัมฤทธิ์ของงาน ได้รับการยกย่องและยอมรับจากบุคคลทั่วไป จึงมีการกำหนดจรรยาบรรณข้าราชการ ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนเพื่อถือปฏิบัติเป็นแนวทางดังนี้ โดยสรุปได้ว่า ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนจะต้องมีจรรยาบรรณในการปฏิบัติหน้าที่ คือ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ มีความใส่ใจและรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อหน้าที่มีทัศนคติที่ดีมีกิริยาจาที่ สุภาพ แจ่มแจ้งชัดเจนเกี่ยวกับการให้บริการแก่ผู้มารับบริการทราบ ใส่ใจศึกษาหาความรู้และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ใส่ใจ และร่วมมือกันในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบและเชิดชูไว้ซึ่งคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติตน และปฏิบัติงาน และในด้านของจรรยาบรรณผู้บริหารงานทะเบียน สรุปได้ว่า ผู้บริหารงานทะเบียนต้องมีจรรยาบรรณในการปฏิบัติ หน้าที่ ดังนี้ คือ มุ่งมั่นในการปฏิบัติตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชการที่ 9 ปฏิบัติงานและควบคุมดูแล ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติและบริหารงานให้เป็นไปด้วยความโปร่งใส มีวิสัยทัศน์ ใส่ใจในการปรับปรุงและพัฒนางานและบุคคลปฏิบัติ หน้าที่โดยมุ่งผลสำเร็จของงาน สร้างและกระตุ้นจิตสำนึกต่อส่วนรวมสร้างความรักความสามัคคีรักษาไว้ซึ่งศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิ แห่งวิชาชีพและจรรยาบรรณงานทะเบียน

บทสรุป

การบริหารงานภาครัฐในบริบทของสำนักทะเบียนท้องถิ่น จำเป็นต้องให้ความสำคัญในการกำหนดรูปแบบการ พัฒนาการบริหารงานทะเบียนราษฎร โดยครอบคลุมหน้าที่กระบวนการบริหารทั้งหมด จากการนำเอาหลักกระบวนการบริหารทั้ง 5 กระบวนการ หรือที่เรียกชื่อย่อ ๆ ว่า POCCC ของ Henri Fayol มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานภาครัฐภายใต้แนวทางการ ดำเนินงานของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เริ่มตั้งแต่ 1) การวางแผน (Planning) คือ การใช้วิสัยทัศน์ในการเรียนรู้ที่จะพัฒนาศักยภาพ บุคคลากร การให้บริการ และสถานที่ เพื่อสร้างมาตรฐานแห่งวิชาชีพงานทะเบียนอย่างมีประสิทธิภาพต่อการให้บริการที่ ประชาชนพึงพอใจ 2) การจัดองค์การ (Organizing) คือ การจัดโครงสร้างขององค์การ ทั้งการกำหนดตำแหน่ง หน้าที่ความ รับผิดชอบ ตลอดจนสายการบังคับบัญชาไว้อย่างชัดเจน ทำให้การบริหารงานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้ 3) การบังคับบัญชาสั่ง การ (Commanding) คือ การบริหารงานให้เป็นไปด้วยความโปร่งใส ใส่ใจ ตรวจสอบแก้ปัญหา และให้ความปรึกษาแนะนำแก่ ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ 4) การประสานงาน (Coordinating) คือ การบริหารงานโดยเน้นการให้ความร่วมมือ และยึด หลักการประสานสัมพันธ์และการทำงานเป็นทีม สร้างและกระตุ้นจิตสำนึกต่อส่วนรวมในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานตาม มาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม เชิดชูคุณธรรม และการกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุคคลอื่น เพื่อเสริมสร้างความรัก สามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน สร้างวัฒนธรรมองค์การที่ดี และ 5) การควบคุม (Controlling) คือ การควบคุมดูแลให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เอาใจใส่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตงานทะเบียนอย่างเด็ดขาด จริงจัง สำนึกและรักษาไว้ซึ่งศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิแห่งวิชาชีพและจรรยาบรรณงานทะเบียน โดยหลักการบริหารทั้ง

5 กระบวนการนี้ จะถูกกำหนดขอบข่ายให้อยู่บนบรรทัดฐานของจรรยาบรรณของผู้บริหารงานทะเบียน และ ผู้ปฏิบัติงานทะเบียน ที่จะต้องพึงสำนึกในหน้าที่ของการเป็นผู้ให้บริการ โดยการยินดีที่จะถ่ายทอดข้อมูลที่เป็นระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานทะเบียนราษฎร

ทั้งนี้ เชื่อได้ว่าสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่ได้รับการขับเคลื่อนโดยมีกระบวนการบริหารงานที่ชัดเจน จะสามารถสร้างรูปแบบในการพัฒนาการบริหารของสำนักทะเบียนท้องถิ่นไปสู่เป้าหมายอย่างมีทิศทาง ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ระเบียบ กฎหมาย และระบบข้อมูลการให้บริการที่จะมีความทันสมัยอยู่เสมอ และยังสามารถสร้างระบบงานที่เป็นมาตรฐาน สอดรับกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของการบริหารภาครัฐให้บริบทอื่น ๆ ของประเทศให้เป็นไปเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2541). เอกสารเผยแพร่ความรู้ทางการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง.

กระทรวงมหาดไทย. (26 พฤศจิกายน 2545). เรื่องจรรยาบรรณข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานทะเบียน พ.ศ. 2545

ประกาศกระทรวงมหาดไทย.

กฤษฎา บุญราช และคณะ. (2557). ยุทธศาสตร์ตามภารกิจเฉพาะด้านของกระทรวงมหาดไทย 10 ปี ด้านการทะเบียนราษฎร และทะเบียนอื่น. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.

ชมภูษ หนุนาค. (2559). เอกสารประกอบการสอน รหัสวิชา IPA 6101 แนวคิดและทฤษฎีด้านรัฐประศาสนศาสตร์.

นครปฐม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

บุญทัน ดอกไธสง. (2537). การจัดการองค์การ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ปราณี สมบูรณ์สิทธิ์. (2554). การพัฒนาระบบบริหารของงานทะเบียนราษฎรของเทศบาลตำบลบางปู อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยาลัยปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พยอม วงศ์สารศรี. (2542). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

วิโรจน์ สารัตนะ. (2554). การบริหาร หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษาทวิเคราะห์องค์การศึกษาไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: พิมพ์พิสูทธิ์.

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (MPA)

เปิดรับสมัคร... ภาคค่ำ (พื้นที่ ศาลายา)
เรียน อังกฤษ และ พหุสัปดาห์

สำหรับ... บุคลากรภาครัฐที่ต้องการปรับวุฒิการศึกษา
บุคคลทั่วไปที่ต้องการเป็นข้าราชการ และข้าราชการส่วนท้องถิ่น
บุคลากรภาคเอกชนที่ต้องการเรียนรู้ด้านการบริหาร

เนื้อหาทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง
เรียนรู้กับคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณภาพและมากประสบการณ์
หลักสูตรได้รับการรับรองจาก สกอ.
มหาวิทยาลัยของรัฐ
จบตามระยะเวลา 1 ปีครึ่ง

สมัครเลยที่ >>> <https://www.rcim.in.th> 092-442-8000

